

Kees Mandemakers is nog steeds blij met zijn onderscheiding

‘Ben jij dat, van die Dataprijs?’

In oktober dit jaar wordt de Dataprijs weer uitgereikt. Nomineren kan tot 1 juli aanstaande. Maar wat brengt de prijs, wat levert het op? We vragen het Kees Mandemakers, winnaar van de Dataprijs 2010.

Heidi Berkhout

Mandemakers kreeg de prijs voor zijn werk aan de Historische Steekproef Nederland (HSN). “De HSN was door een collega uit de HSN stuurgroep ingediend, ik wist in eerste instantie van niets. Toen we hoorden wie de andere genomineerden waren (Pearl Dykstra met de Netherlands Kinship Panel Study, Marcel Das met het LISS panel en Kees Aarts met het Nationaal Kiezeronderzoek, red.), voelden we ons vereerd!”

“Ik denk dat de kracht van de HSN er vooral in ligt dat het een initiatief is voor en door onderzoekers uit verschillende disciplines binnen de sociale en historische wetenschappen. Samen hebben we een representatieve database van negentiende- en twintigste-eeuwse levensgeschiedenissen opgezet. Een steekproef uit geboorteakten uit de periode 1812-1922 dienen als basis, dat zijn ongeveer 80.000 geboorteakten. Door aan deze akten gegevens uit andere archieven toe te voegen, wordt on-

Applaus voor Dataprijs winnaar Kees Mandemakers (midden) foto Johannes Abeling

derzoek mogelijk naar de levensloop van diverse groepen Nederlanders. Mijlpalen zijn onze data-releases: zo telt de release uit 2010 levensloopgegevens van ongeveer 37.000 onderzoekspersonen. Inclusief de ouders, kinderen en andere personen waarmee onderzoekspersonen hebben samengeleefd en gewoond, zijn dit ruim 400.000 personen.”

Interessant om 4 redenen

Voor onderzoekers is de HSN om vier redenen interessant. De HSN zorgt voor een representatieve dataset voor onderzoek naar maatschappelijke processen in de negentiende- en twintigste-eeuw. Denk hierbij aan onderzoek naar sociale mobiliteit, naar de oorzaken van sterfte. Ook functioneert de HSN-basisset als controlegroep(en) waar onderzoekers andere onderzoekspopulaties mee kunnen vergelijken. Bovendien bouwt de HSN expertise op over data-invoer en -beheer, handig voor onderzoekers die daar niet aan toekomen. Als laatste is de HSN interessant omdat onderzoekers de eigen onderzoeksprojecten op de HSN-

basisset kunnen voortbouwen. Een goed voorbeeld is het onderzoek van Hilde Bras en Ineke Maas waarbij de levenslopen van broers en zussen van bestaande onderzoekspersonen worden gereconstrueerd.

Onverwachte complimenten

Mede door de Dataprijs weten meer mensen van de HSN, vertelt Mandemakers. “En nog steeds krijg ik uit onverwachte hoek complimenten, mede door de publiciteit rondom de Dataprijs. ‘Ben jij dat, van die Dataprijs?’, wordt dan gevraagd. Dat is leuk!”

Inmiddels is de HSN aanvoerder van het European Historical Populations Samples Network (EHPS). Een netwerk van de European Science Foundation (ESF) waarbinnen 20 landen samenwerken om tot een gemeenschappelijke data infrastructuur te komen met informatie over personen, gezinnen en huishoudens. “Ieder land heeft wel een database met historische persoonsgegevens, al varieert de kwaliteit en kwantiteit enorm. Onze eerste halfjaarlijkse bijeenkomst in januari was

IISG en HSN

Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), onderdeel van KNAW, is één van 's werelds grootste documentatie- en onderzoekscentra op het terrein van de sociale en economische geschiedenis. Het instituut bezit ruim 3.000 archieven, 1 miljoen boeken en tijdschriften en een grote collectie beeld- en geluidsmateriaal. Het IISG onderhoudt verschillende grote databestanden waaronder die van de Historische Steekproef Nederlandse bevolking (HSN).

Kees Mandemakers is senior onderzoeker op het IISG en bijzonder hoogleraar 'Large Historical Databases' bij de Erasmus School of History, Culture and Communication (ESHCC).

belangrijk; we wilden kennismaken, kennis uitwisselen en taken binnen dit nieuwe netwerk verdelen. Bestaande gegevensbanken moeten bijvoorbeeld hun data omzetten naar een standaard die iedereen gaat gebruiken. Fysieke aanwezigheid was belangrijk, je maakt makkelijker afspraken als iedereen er is. De frequentie van de bijeenkomsten zorgt dat de gang erin blijft. Het prijzengeld van de Dataprijs gaf ons net dat beetje extra, we konden het event breder opzetten dan in eerste instantie mogelijk was. Inmiddels zijn negen werkgroepen succesvol van start gegaan.”

Niet te bescheiden

“De Dataprijs is echt de moeite van het winnen waard. Naast de prijzen geeft het erkenning. Onderzoekers zijn vaak bescheiden. Denken vaak ‘te klein’, dat het werk (nog) niet de moeite van het vertellen waard is. Maar binnen elke dataset gebeurt wel iets – en vaak is dat iets unieks. Laat maar zien hoe goed je database of dataset al is! Wij zien de prijs als een kroon op ons werk, zijn er trots op!”

www.iisg.nl/hsn

In Mandemakers' voetsporen?

Ook in 2012 wordt de Dataprijs uitgereikt. Een prijs voor onderzoekers die onderzoeksgegevens bij elkaar brengen, documenteren en toegankelijk maken voor de wetenschap. De prijs bestaat uit een bedrag van € 7.500, een sculptuur en een geheel verzorgd diner voor de onderzoeksgroep. Indienen kan tot 1 juli via www.dans.knaw.nl

Dit overzicht toont databestanden die recent beschikbaar zijn gekomen bij CBS, CentERdata, Huygens ING (Huygens Instituut en Instituut voor Nederlandse Geschiedenis) en DANS.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Een volledig overzicht van de CBS-bestanden staat op www.cbs.nl/microdata

- Productiestatistiek: autohandel, bouw-nijverheid, commerciële diensten, delfstoffenwinning, detailhandel, energie, groothandel, industrie en transport, 2009
- Algemene Nabestaandenwet, 2001-2006
- Bijstandsuitkeringenstatistiek, registraties, 2001-2006
- Gemeentelijke Basisadministratie Personen, 1995-2011
- Mobiliteitsonderzoek Nederland, 2009
- Integrale veiligheidsmonitor, 2010
- ICT huishoudens en personen, 2008
- Onderzoek verplaatsingsgedrag in Nederland, 2010

CentERdata LISS Data Archive

De LISS-bestanden zijn kosteloos beschikbaar via www.lissdata.nl/dataarchive

Studies LISS panel

- Family and Household - Wave 3 (CentERdata), maart 2010

SINDS KORT BESCHIKBAAR

- Left- and right-handedness (Buser, T.; Oosterbeek, H.; Plug, E.), mei 2010
- Using Anchoring Vignettes to Examine the Effect of Socioeconomic Status and Child Health (Delaney, L.; Hudson, E.), mei 2010
- Decreasing Trust in Democratic Governments - Wave 4 (Wisse, E.), maart 2010
- Work and Schooling - Wave 4 (CentERdata), april 2011 / mei 2011
- Economic Situation: Housing - Wave 4 (CentERdata), juni 2011 / juli 2011
- Tilburg Consumer Outlook Monitor - 2011 March (Yabar, J.; Pieters, R.; Leenheer, J.), maart 2011
- Economic Situation: Income - Wave 4 (CentERdata), juni 2011 / juli 2011
- Are Investors Driven by Sentiments? - 2010 November, December, 2011 February, March, June and July (Kaplanski, G.; Levy, H.; Veld, C.; Veld-Merkoulova, Y.), 2010 november, december, 2011, februari, maart, juni en juli
- Initial Questionnaire - 2010, 2011 (CentERdata), januari t/m december 2010, 2011
- Politics and Values - Wave 5 (CentERdata), december 2011 / januari 2012
- Help Resources (Houwen, K. van der), september 2011

- The Guardianship Survey (Reynald, D.), augustus 2011
- Values Questionnaire (Vijver, F. van de), april 2011
- Social contacts (Houwen, K. van der), augustus 2011
- Social Integration and Leisure - Wave 1 (CentERdata), februari 2011
- Retrospective Childhood (Vijver, F. van de), september 2010

Huygens ING

Het Huygens ING heeft de volgende publicaties gedigitaliseerd en op www.historici.nl gezet:

- Handel met Frankrijk 753-1585, 4 delen. Bronnen tot de geschiedenis der Oostindische Compagnie in Perzie, 1611-1638, 1 deel
- Nederlandse oorlogen op zee 1652-1676, 2 delen
- Oorkonden van de abdij Kloosterrade 1108-1381, 1 deel
- Oorkonden van Noord-Brabant 690-1312, 4 delen
- De correspondentie van Willem van Oranje, bundel ten gevolge van de openstelling van de databank op 12 april 2005, 1 deel
- De kolonie en dekolonisatie, congresbundel

DANS EASY

De bestanden zijn kosteloos beschikbaar via <http://easy.dans.knaw.nl>

Sociale Wetenschappen

- Kostas Gemenis and Roula Nezi, University of Twente, Department of Public Administration, The 2011 political parties expert survey in Greece
- M. de Voogd, Sociaal en Cultureel Planbureau, Arbeidsvraagpanel 1989-2010
- CBS, Leefsituatie Index Onderzoek 2010 (beveiligd microbestand)

Historische Wetenschappen

- A.C.M. Kappelhof, Roggeprijzen Breda 1535-1870
- J.H.A. van der Velden; International Institute for Social History IISG - Amsterdam, Strikes in the Netherlands, 1810-1995; Stakingen in Nederland, 1810-1998

Archeologie

- ADC, Boarnsterhim Terp Groot Palma: een archeologische begeleiding, 2010
- Universiteit Leiden en NWO, Preliminary report on the 2010 excavations at Tell Satu Qala, Erbil Province, Kurdish Region, Iraq, 2010

Geodata

- Kadaster, Top10NL, februari 2012